

INHOUD

Inhoudsopgave	5
Dankwoord	8
Inleiding en leeswijzer	9
1 Onderzoekscompetentie(s)	9
2 Onderzoekend leren	10
3 Een kloof tussen theorie en praktijk	11
4 Structuur van deze publicatie	12
5 Leeswijzer	13
HOOFDSTUK 1 – ONDERZOEKSCOMPETENTIES EN ONDERZOEKEND LEREN: THEORETISCHE VERKENNING	15
1.1. Onderzoekscompetentie(s)	15
1.1.1. Competenties als vertrekpunt	15
1.1.2. Wat is onderzoekscompetentie?	16
1.1.3. Onderzoekscompetenties in de eindtermen	18
1.2. Onderzoekend leren	19
1.2.1. Een koepelbegrip	19
1.2.2. Onderzoekend leren als leerproces: het perspectief van de leerling	20
1.2.3. Onderzoekend leren als onderwijsaanpak: het perspectief van de leerkracht	22
1.2.4. Onderzoekend leren is niet enkel leerlingen maar wat laten ontdekken	24
1.3. Deze studie	25
HOOFDSTUK 2 – METHODOLOGISCHE VERANTWOORDING	26
2.1. Zoekstrategieën en criteria voor inclusie	26
2.2. Korte beschrijving van verzamelde artikelen	28
2.3. Gebruik van de selectie van studies in de rapportage	28
2.4. Praktijkgerichtheid van het onderzoek	28
HOOFDSTUK 3 – EFFECTEN VAN ONDERZOEKEND LEREN	30
3.1. Effectiviteit van onderzoekend leren	30
3.1.1. Wat onderzoek ons vertelt	30
3.1.2. Beperkingen van effectenonderzoek	34
3.1.3. Reflectiepunt: de efficiëntie van onderzoekend leren	35
3.2. Besluit	36

HOOFDSTUK 4 – KNELPUNTEN BIJ ONDERZOEKEND LEREN	37
4.1. Gerapporteerde problemen	38
4.1.1. Oriënteren	40
4.1.2. Voorbereiden	45
4.1.3. Uitvoeren	50
4.1.4. Reflecteren – verklaringen formuleren en evalueren	52
4.1.5. Reflecteren – verklaringen communiceren en verantwoorden	54
4.1.6. OVUR	57
4.2. Besluit	60
HOOFDSTUK 5 – EFFECTIEVE MAATREGELEN VOOR ONDERZOEKEND LEREN	61
5.1. Interpretatieve, experimentele en reflectieve ondersteuning	61
5.1.1. Oriënteren	63
5.1.2. Voorbereiden	68
5.1.3. Uitvoeren	71
5.1.4. Reflecteren	74
5.1.5. OVUR	78
5.2. Overige effectieve instructiestrategieën	80
5.3. Besluit	82
HOOFDSTUK 6 - HOE ONDERZOEKEND LEREN OPTIMAAL ONDERSTEUNEN?	83
6.1. Vertrekpunt bepalen	83
6.2. Aansluiten bij de voorkennis en de leefwereld van de leerlingen	84
6.2.1. Kiezen voor authentieke thema's	84
6.2.2. Kiezen voor authentieke leermiddelen	85
6.3. Ruimte voor actieve deelname en herhaling	86
6.4. Onderwijsaanpak afstemmen op graad van zelfsturing van de leerling	87
6.4.1. 'Sturen en banen'	87
6.4.2. Vrijheidsgraden en ondersteuning	88
6.5. Interpretatieve, experimentele en reflectieve ondersteuning bieden	89
6.6. Gedeelde begeleiding en ondersteuning	89
6.6.1. Flexibele begeleiding door de leerkracht	89
6.6.2. De (mede)leerlingen in een ondersteunende rol	91
6.6.3. Studiewijzers gericht op onderzoekend leren	93
6.6.4. Leertechnologieën	94
6.7. Doeltreffend evalueren	96
6.8. Besluit	97

HOOFDSTUK 7 - EEN COLLEGIAAL LEERKLIMAAT	98
7.1. Vakoverschrijdend denken en handelen	98
7.2. Bouwen aan leerlijnen voor onderzoekend leren	99
7.2.1. Herhaling	100
7.2.2. In de diepte versus in de breedte	100
7.2.3. Wanneer met (welke aspecten van) onderzoekend leren beginnen?	100
7.3. De leraar als innovator en onderzoeker	101
7.4. Naar een cultuur van onderzoekend leren	103
7.5. Besluit	104
HOOFDSTUK 8 - 10 PRINCIPES VOOR HET STIMULEREN VAN ONDERZOEKEND LEREN	105
Bibliografie en suggesties voor verdere lectuur	109
Bijlagen	117